

Motion till riksdagen 2019/20:1964

av **Ulrika Heindorff och Annicka Engblom (båda M)**

Förstärka livsmedelsstrategin

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör förstärka Livsmedelsstrategin på så sätt att den ska inkludera hur Sverige kan bli världsledande på forskning, utveckling, produktion och export av vegetariska och veganska livsmedel, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utsläppen av växthusgaser från produktion av livsmedel ska synliggöras för konsumenter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Sverige kan bli ett föregångsland vad gäller forskning, utveckling och produktion av proteiner och växtbaserad mat. Vad vi äter påverkar utsläppen och utsläppen måste minska och det gäller såklart även livsmedelsproduktionen.

Mer växtbaserad kost och mindre kött har så många fördelar – för klimatet, miljön, hälsan och djuren, och för att föda världens folk. På samma sätt som vi är överens om att utsläppen av växthusgaser måste minska och att rökning och alkoholkonsumtion i för stora mängder är ohälsosamt borde vi kunna vara överens om att främja och ge bättre förutsättningar för mer växtbaserad mat.

Svenska folket vill äta mer vegetariskt och mindre kött. Det är den samlade bilden i flera opinionsundersökningar om svenska folkets inställning till vegetarisk mat. Fler väljer vegetariskt vid fler tillfällen. Glädjande är också att svenskar i högre utsträckning väljer svenskt kött. Detta är bra då antibiotika används i betydligt lägre utsträckning, vi har högt ställda djurskyddsregler och klimatpåverkan är mindre än för importerat kött. Ska man välja något kött är svenskt kött som betar på naturbeten det bästa valet. Betande djur är helt avgörande för att hålla landskapet öppet. Den köttproduktion som bidrar till miljönytta, som ett rikt växt- och djurliv, är viktig och ska finnas kvar¹.

¹ <https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7167822>.

Köttkonsumtionen har under långt tid ökat. Men under de senaste tre åren verkar den trenden vara bruten. Från 1990 till 2017 var ökningen hela 41 procent. De senaste åren har konsumtionen legat ganska stilla på 87,5 kilo kött per person och år men en minskning skedde 2017 till 85,7 kilo och 2018 till 83,5 kilo per person och år i Sverige. Under första halvåret av 2019 fortsätter minskningen och jämfört med samma period förra året så minskar konsumtionen med 3,1 procent². Människors omsorg om klimat, hälsa och djur verkar nu ha slagit igenom även för köttkonsumtion och ett proteinskifte pågår just nu. Särskilt minskar konsumtionen av rött kött. Detta är glädjande då hälsoeffekterna av att minska på just det röda köttet är stora. Livsmedelsverket skriver på sin hemsida: ”Äter man mindre än 500 gram i veckan (motsvarar 600–750 gram rått kött) minskar risken för tjock- och ändtarmscancer.”³

Livsmedelsverket skriver vidare att ”köttets miljöpåverkan är stor och omfattar både klimat, övergödning och den biologiska mångfalden. Köttproduktionen står till exempel för nästan 15 procent av världens totala utsläpp av växthusgaser. Därför är det bra för miljön om man minskar på köttportionerna eller byter ut några köttträtter i veckan mot vegetariska alternativ.”

Den 1 januari 2018 trädde det klimatpolitiska ramverket i kraft, vilket innebär att Sverige har ett ramverk som sätter tydliga mål för att minska utsläppen. Enligt detta ska utsläppen fram till 2030 ha minskats med 63 % procent jämfört med år 1990. Det är positivt att det sätts ambitiösa mål i det nya regelverket.

Vad gäller livsmedelsproduktionen så har den stor inverkan på utsläppen. Olika livsmedel har olika stor påverkan på klimatet. Den mat som produceras, äts och kastas i Sverige varje år står för ungefär en fjärdedel av de totala utsläppen av växthusgaser. Mat och dryck svarar för 33 % av svenskarnas konsumtionsrelaterade utsläpp av växthusgaser. För att öka medvetenheten hos konsumenterna i fråga om hur mycket utsläpp av växthusgaser olika livsmedel bidrar till så bör utsläppen på ett lättillgängligt sätt synas på livsmedlen. En verklig förändring för att nå minskade utsläpp kräver förändrade kost- och livsstilsvanor.

Genom att utsläppen från livsmedelsproduktion tydliggörs kan konsumenterna lättare göra medvetna val. Vi moderater har stor respekt för medborgarnas möjlighet att fatta egna bra beslut och då är politikens roll att se till att det finns fakta att grunda dessa beslut på.

Innovativa och växtbaserade livsmedel samt förändrade konsumtionsmönster bidrar till en del av lösningen på klimatutmaningen om det sätts konkreta mål. Enligt det nya regelverket ska regeringen i början av en mandatperiod anta en handlingsplan för hur de övergripande målen ska nås.

En sådan åtgärd skulle till exempel kunna vara att det sätts upp klimatmål eller CO₂-mål för mat och dryck som köps in och serveras i de offentliga köken. Det skulle underlätta för det offentliga att ligga steget före och dessutom inspirera andra delar av samhället till förändring.

Människors omsorg om klimat, hälsa och djur driver proteinskiftet och det finns helt klart en positiv vegetarisk trend att ta till vara. Förutsättningarna för modern svensk växtbaserad matproduktion är goda. Skiftet som sker är mer än en trend. Människor vill

² <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/nya-siffror-svenskarnas-kottatande-fortsatter-minska>.

³ <https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/kostrad-och-matvanor/rad-om-bra-mat-hitta-ditt-satt/kott-och-chark>.

ta ansvar och minska sin köttkonsumtion. Företag är redo att producera mer och bättre växtbaserade livsmedel. Samtidigt går inte politiken helt i takt med tiden.

Det finns ett antal saker som kan förbättras för att öka Sveriges konkurrenskraft och se till att företagen få bättre möjligheter:

- Råvaruneutrala regleringar. Lagstiftning ska inte hindra utveckling.
- Mer forskning på livsmedel och vegoinnovation.
- Livsmedelsverkets verksamhet bör bejaka modernitet och nytänkande. Tillämpningen av regler ska inte stoppa nytänkande och ny mat.
- Det finns stora fördelar för planet, djur och hälsa med plantbaserat protein. Det finns alltså stora fördelar med att främja och ge goda förutsättningar för växtbaserad mat.
- Nomenklatur. Det är viktigt vilka ord som används. Lagstiftning och regleringar ska inte hindra produkter genom att stoppa användandet av vissa ord och beteckningar.
- Det behövs fler vegetariska E-nummer. Många använder de produkter som redan finns och som har E-nummer av ren slentrian.
- Vegetariskt och veganskt kan bidra till att öka svensk export.

Livsmedelsstrategin infördes med ett brett politiskt stöd. Den hindrar inte utvecklingen av den vegetariska sektorn, men strategin är heller inte uttalat positiv till den här affärs-möjligheten för Sverige. Därför bör regeringen, gärna i bred politisk samsyn, förstärka Livsmedelsstrategin och redogöra för hur Sverige kan bli världsledande på forskning, utveckling, produktion och export av vegetariska och veganska livsmedel.

Ulrika Heindorff (M)

Annicka Engblom (M)